

ÉNEK-ZENE

3. ÉVFOLYAM

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció I. - Éneklés	18
Zenei reprodukció II. -Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	5
Zenei reprodukció III. - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti ismeretek	5
Zenei befogadás I. - A befogadói kompetenciák fejlesztése	4
Zenei befogadás II. -Zenehallgatás	4
Zenei reprodukció IV. – Éneklés (Ki mi tud?- Vetélkedő)	1
Az összes óraszám	37

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Óra keret: 18
Előzetes tudás	Az előző osztályokban tanult dalok ismeretek pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, szolmizálva. A dalok éneklése megfelelő tempóban, tiszta intonációval, szép hangon. Hallás után megtanult, különböző mozgásokkal társított népi gyermekjátékok és népdalok ismerete. Dalkezdés megadott hangról c’-d’ hangterjedelemben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az éneklési készség folyamatos fejlesztése. A hangterjedelem bővítése: a-e’’. A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni tanítással, megfelelő előkészítéssel jelrendszerről is. A többszólamú készség fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Éneklési készség fejlesztése: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, szolmizálva. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás. Éneklés a-e’’hangterjedelemben, egyenletes tempóban.</p> <p>Többszólamú éneklési készség fejlesztése: Dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, dudabasszus, orgonapont éneklése. Dalok hangszer/ritmushangszer-kísérettel, kánonok, quodlibetek, Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet stb. biciniumai.</p> <p>A daltanítás módszerei: – Hallás utáni daltanítás. – Daltanítás jelrendszerről.</p> <p>Zenei anyag: Magyar / szerb népdalok: változatos szöveg-tárgykör és hangulat szerint válogatva. Jeles napok, ünnepi szokások dallamai.</p>		<p>Magyar / szerb nyelv és irodalom: szókincs bővítése, érthető, kifejező szövegmondás, világos artikuláció.</p> <p>Dráma és tánc: népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p>Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Tárgyak, épületek ornamentikája; népzene, illetve műzene díszítései.</p>

Magyar / szerb zenetörténeti táncdallamok.	
Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva. Könnyen énekelhető témák vokális és hangszeres művekből a zenehallgatás előkészítésére.	
Olvasógyakorlatok az alábbi kiadványból válogatva: Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok I-II. (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beéneklés. Kánon, quodlibet, hangszerkíséret, bicinium. Népdalok, jeles napok, ünnepi szokások dallamai. Táncdallamok.

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Óra keret: 5
Előzetes tudás	Koordinált, ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő alkalmazása. Tempóváltozások érzékelése és reprodukciója. Metrikus és kisebb formai egységek érzete. A tanulók felismerik és képesek reprodukálni a tanult zenei elemeket (ritmus, dallam). A tanult dalok mintájára rövid dallamfordulatokat rögtönöznek. Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A páros és páratlan tagolódású zenei formaegységek érzete és helyes hangsúlyozása: kérdés-felelet improvizáció. Dallami improvizáció pentaton, pentachord, hexachord, hétfokú hangkészletben. Ritmusimprovizáció egy vagy több szólamban. A zene és a szöveg, a zene és a mozgás, a zenei és a képi kifejezés összekapcsolása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Generativitás fejlesztése: Motívumokhoz, dallamsorokhoz kapcsolódó azonosságok, hasonlóságok, különbözőségek, ismétlődés, variáció (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) megfigyeltetése és tudatosítása. Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása pentaton, pentachord, hexachord és diatonikus fordulatokkal (szolmizálva is), dallami kiegészítés. Megadott szövegekre (pl. versek) ritmus és dallam rögtönzése. Megadott dallamokhoz variációk fűzése. Képekhez dallam és ritmus társítása.</p> <p>Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése nagymozgással, reláció térbeli mutatásával, kézzel. A tanult dalokból a hétfokú hangkészlethez kapcsolódó, új relációk kiemelésének képessége. Rögtönzés pentaton, pentachord, hexachord és diatonikus hangkészletben. Átmenet nélküli, vagy átmenettel történő dinamikai változások (forte,</p>		<p>Magyar / szerb nyelv és irodalom: mondatszerkezetek – kérdés és felelet. Nyelvi/zenei szólánc.</p> <p>Dráma és tánc: önkifejezés erősítése, néptánc. Tánclépés-kombinációk.</p> <p>Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.</p>

<p>piano, crescendo, decrescendo) érzékeltetése kreatív gyakorlatokkal. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.</p> <p>Zenei memória fejlesztése: Játékos memóriagyakorlatok megadott ritmus- és dallamfordulatokkal. Ritmikai készség fejlesztése: Tempó, metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása testhangszerekkel, ritmushangszerekkel. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel. Ritmus-osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmus-memoriter. Komplex mozgásfejlesztés táncleépésekkel, a ritmus változatos megszólaltatásával. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Gyors, lassú és tempóváltás érzékeltetése. Többszólamú ritmusimprovizáció.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Ütemfajták: 3/4 és 4/4. Zenei forma: nyitás-zárás, kérdés-felelet. Dinamikát jelölő zenei kifejezések (forte, piano, crescendo, decrescendo).</p>

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti ismeretek	Óra keret:5
Előzetes tudás	<p>Lapról olvasási készség, belső hallás. A zenei notáció ismerete a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése betűkottáról, hangjegyről, kézjelről, és hangoztatásuk ritmusnevekkel, szolmizálva.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Daltanulás jelrendszerről. A fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeinek elsajátítása. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról és hangjegyről. A belső hallás segítségével olvasott kottakép azonosítása a jelölt dallammal (népdallal, népdalsorral, dallammotívummal).</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában történik.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: Mérőütés. Ritmikai elemek elnevezése, gyakorlóneve és jele: önálló nyolcadérték (ti) és szünete (szü), szinkópa, nyújtott ritmus (táj-ti/tám-ti), éles ritmus (ti-táj/ti-tám), pontozott fél (tá-á-á), pontozott fél szünetértéke (szü-ü-ün), egész érték (tá-á-á-á), egész értékű szünet (szü-ü-ü-ün). A notáció helyes alkalmazása. A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemegységek megkülönböztetése. Ütemmutatók, ütemfajták: 3/4 és 4/4.</p>		<p>Matematika: matematikai műveletek alkalmazása.</p>

<p>Dallami elemek: Új szolmizációs hangok: d'; f; t és t., A szolmizációs hangok kézjele, betűjele, a hangjegyek elhelyezése az ötvonalas rendszerben. A notáció helyes alkalmazása. A hétfokú hangsor dallamfordulatai.</p> <p>Felismerő kottaolvasás – kottaolvasás: Tanult dallam felismerése kottaképről. Éneklés szolmizálva, szöveggel. Kottakép olvasása belső hallás segítségével, majd szolmizálása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Az új ritmusok elnevezése (nyolcadérték; nyolcadszünet; szinkópa; nyújtott ritmus; éles ritmus; pontozott fél és szünetértéke, egész érték és szünetértéke;) és gyakorlóneve (ti; szü; szinkópa; táj-ti/tám-ti; ti-táj/ti-tám; tá-á-á; szü-ü-ün; tá-á-á; szü-ü-ün). 3/4-es és 4/4-es ütem.</p> <p>Az új dallami elemek szolmizációs neve (d'; f; t és t.), kézjele, betűjele.</p>

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei befogadás I. A befogadói kompetenciák fejlesztése	Óra keret: 4
Előzetes tudás	<p>A zenére való figyelés képessége. Többszólamú hallás készsége és elemi formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, meglévő és fejlődő hangszínhallás. A zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A zenehallgatásra irányuló figyelem képességének további fejlesztése. A hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése. Zenei karakterek, hangulatok felismerése és meghatározása. A zenei emlékezet, a zenei fantázia fejlesztése.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A figyelem képességének fejlesztése: A figyelem időtartamának növelése hosszabb zenehallgatási anyag segítségével. Zenei megfigyelésre koncentráló feladatok.</p> <p>A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: Az élő zene és a gépzene hangzásának megkülönböztetése. Szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar hangzásának megkülönböztetése. Gyermekkórus, nőikar, férfikar, vegyeskar hangszíneinek megkülönböztetése. Hangszínhallás további fejlesztése új hangszerek megfigyeléséhez kapcsolódóan: tekerő, duda, oboa, klarinét, kürt, trombita, üstdob. Ritmushangszerek kezelése. Tanult dalok felismerése különböző hangszerek megszólaltatásában.</p> <p>Intellektuális munka: A formaérzék fejlesztése, zenei elemzés a következő fogalmak használatával: azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció) és különbözőség. Egyszerű forma ábrázolása formaképlettel vagy rajzzal. Különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése és</p>		<p>Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p>Vizuális kultúra: arányok, formák megfigyelése; szimmetria, aszimmetria; hangszerkészítés, bábkészítés.</p>

<p>magyarázata. Ellentétpárok felismerése: staccato-legato, forte-piano, egyszólamú-több szólamú, szóló-együttes. A dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb). A zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).</p> <p>Népzene: Egyszerű népi hangszerek (dobok, sípok, húros hangszerek) készítése. Néptánc-dialektusok.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ellentétpárok: staccato-legato, forte-piano, egyszólamú-több szólamú, szólókórus, szólóhangszer-zenekar. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció), különbözőség. Új hangszerek: tekerő, duda, oboa, klarinét, kürt, trombita, üstdob. Gyermekkar, nőikar, férfikar, vegyeskar.</p>

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Óra keret: 4
Előzetes tudás	<p>A tanulók rendelkeznek alapvető hangszínhallással. Képesek társaikkal együtt figyelmesen zenét hallgatni. Különbséget tesznek az eltérő zenei karakterek között. Megkülönböztetik a furulya, citera, zongora, hegedű, fuvola, fagott, gitár, dob, triangulum, réztányér, a testhangszerek és az emberi hang hangszínét. Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit. Szívesen és örömmel hallgatják újra, és dramatizálják a meghallgatott zeneműveket.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Zeneművek jellegének, karakterének megkülönböztetése az ismétlődő zenehallgatások során. Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyag segítségével, valamint azok vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása. Cselekményes és programzene feldolgozása, a szereplők jellemének zenei eszközökkel történő azonosítása.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>ZENEHALLGATÁSI ANYAG Az osztály énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan:</p> <p>Népzene: A tanult népdalok, hangszeres népzene felvételei, népi hangszerek megismertetése felvételtől, lehetőség szerint élőzenei bemutatásban is. Forrás: Kallós Archívum, Bartók Archívum, Pátria CD-rom, Magyar Népzenei Antológia DVD-rom, Magyar Népzene 1-2. (szerk. Rajeczky Benjamin), Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje – CD melléklet 1-10. stb.</p> <p>Cselekményes zene, programzene, daljáték (DVD, illetve videofelvételekről): Kodály Z.: Hány János Prokofjev, Sz.: Péter és a farkas</p>		<p>Magyar / szerb nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, cselekménye, szereplők jellemábrázolása.</p> <p>Dráma és tánc: cselekményes zenék, programzenék dramatizált megjelenítése, pl. bábozás, pantomim.</p> <p>Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>

<p>Saint-Saëns, C.: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux) – részletek Smetana, B.: Moldva a „Hazám” ciklusból</p> <p>Különböző stíluskorszakokból válogatott művek: Régi magyar táncok (Kájoni- és Vietoris-kódex) Lasso, O.: A visszhang (O la! O che bon eco!) Madrigálok – szabadon válogatva Händel, G. F.: Vízi zene, D-dúr szvit Allegro tétel Vivaldi, A.: A négy évszak – részletek Mozart, W. A.: A dúr szonáta, III. tétel Alla Turca Chopin, F.: „Esőcsepp” prelűd Liszt F.: A Villa d’Este szökőkútjai Bartók B.: Gyermek- és nőikarok – Cipósütés; Lánycsúfoló; Legénycsúfoló Bartók B.: Mikrokozmosz - részletek Bartók B.: Negyvennégy duó két hegedűre – részletek Kodály Z.: Gyermek- és nőikarok – Túrót eszik a cigány; Lengyel László; Karácsonyi pásztortánc; Angyalok és pásztorok; Gergely-járás; Pünkösdlő; Esti dal (gyermek/női, vegyeskari és férfikari változat) Stevan Mokranjac: Rukoveti Himna Boze pravde Svetosavska himna</p> <p>A zenehallgatás történhet élő zenei bemutatással, vagy felvételtől (audio, video). A felsorolás a minimális követelményeket határozza meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása alapján bővíthető. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Énekes zene, hangszeres zene. Zenei karakter, népdalfeldolgozás.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció IV. –Éneklés (Ki mi tud?- Vetélkedő)	Órakeret 1 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az iskolában megtanult gyermekdalok.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A dalok szövegtartalmat kifejező megszólaltatása, a szép éneklés, egységes hangzás kialakítása helyes légzéssel és artikulációval, pontos dalkezddéssel és zárással. A népi gyermekjátékok és a gyermekdalok feldolgozása énekléssel, ritmikus mozgással, néptáncsal, szabad mozgásos improvizációval. Daléneklés könnyű osztató kísérettel emlékezetből .</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók képesek 60 gyermekdalt és népdalt emlékezetből, a kapcsolódó játékokkal, c’-d” hangterjedelemben előadni.</p> <p>Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új dalokat megfelelő előkészítést követően, hallás után megtanulni.</p> <p>Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.</p> <p>Felismerik és lejegyzik a tanult zenei elemeket (ritmus, dallam).</p> <p>Pontosan, folyamatosan szólaltatják meg a tanult ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatokat csoportosan és egyénileg is.</p> <p>Szolmizálva éneklük a tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről. Megfelelő előkészítés után hasonló dallamfordulatokat rögtönöznek.</p> <p>Képesek társaikkal együtt figyelmesen zenét hallgatni. Megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek az egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Különbséget tesznek az eltérő zenei karakterek között.</p> <p>Fejlődik hangszínhallásuk. Megkülönböztetik a furulya, citera, zongora, hegedű, fuvola, fagott, gitár, dob, triangulum, réztányér, a testhangszerek és a gyermek-, női, férfihang hangszínét. Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit.</p> <p>Szívesen és örömmel hallgatják újra, és dramatizálják a meghallgatott zeneműveket.</p>
--	--

4. ÉVFOLYAM

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció I. - Éneklés	18
Zenei reprodukció II. -Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	5
Zenei reprodukció III. - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti ismeretek	5
Zenei befogadás I. - A befogadói kompetenciák fejlesztése	4
Zenei befogadás II. -Zenehallgatás	4
Zenei reprodukció IV. – Éneklés (Ki mi tud?- Vetélkedő)	1
Az összes óraszám	37

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Óra keret: 18
Előzetes tudás	Az előző osztályokban tanult dalok ismeretek pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, szolmizálva. A dalok éneklése megfelelő tempóban, tiszta intonációval, szép hangon. Hallás után megtanult, különböző mozgásokkal társított népi gyermekjátékok és népdalok ismerete. Dalkezdés megadott hangról c’-d” hangterjedelemben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az éneklési készség folyamatos fejlesztése. A hangterjedelem bővítése: a-e”. A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni tanítással, megfelelő előkészítéssel jelrendszerről is. A többszólamú készség fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Éneklési készség fejlesztése: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, szolmizálva. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás. Éneklés a-e”hangterjedelemben, egyenletes tempóban.</p> <p>Többszólamú éneklési készség fejlesztése: Dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, dudabasszus, orgonapont éneklése. Dalok hangszer/ritmushangszer-kísérettel, kánonok, quodlibetek, Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet stb. biciniumai.</p> <p>A daltanítás módszerei: – Hallás utáni daltanítás. – Daltanítás jelrendszerről.</p> <p>Zenei anyag: Magyar / szerb népdalok: változatos szöveg-tárgykör és hangulat szerint válogatva. Jeles napok, ünnepi szokások dallamai.</p>		<p>Magyar / szerb nyelv és irodalom: szókincs bővítése, érthető, kifejező szövegmondás, világos artikuláció.</p> <p>Dráma és tánc: népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p>Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Tárgyak, épületek ornamentikája; népzene, illetve műzene díszítései.</p>

Magyar / szerb zenetörténeti táncdallamok.	
Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva. Könnyen énekelhető témák vokális és hangszeres művekből a zenehallgatás előkészítésére.	
Olvasógyakorlatok az alábbi kiadványból válogatva: Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok I-II. (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beéneklés. Kánon, quodlibet, hangszerkíséret, bicinium. Népdalok, jeles napok, ünnepi szokások dallamai. Táncdallamok.

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Óra keret: 5
Előzetes tudás	Koordinált, ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő alkalmazása. Tempóváltozások érzékelése és reprodukciója. Metrikus és kisebb formai egységek érzete. A tanulók felismerik és képesek reprodukálni a tanult zenei elemeket (ritmus, dallam). A tanult dalok mintájára rövid dallamfordulatokat rögtönöznek. Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A páros és páratlan tagolódású zenei formaegységek érzete és helyes hangsúlyozása: kérdés-felelet improvizáció. Dallami improvizáció pentaton, pentachord, hexachord, hétfokú hangkészletben. Ritmusimprovizáció egy vagy több szólamban. A zene és a szöveg, a zene és a mozgás, a zenei és a képi kifejezés összekapcsolása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Generativitás fejlesztése: Motívumokhoz, dallamsorokhoz kapcsolódó azonosságok, hasonlóságok, különbözőségek, ismétlődés, variáció (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) megfigyeltetése és tudatosítása. Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása pentaton, pentachord, hexachord és diatonikus fordulatokkal (szolmizálva is), dallami kiegészítés. Megadott szövegekre (pl. versek) ritmus és dallam rögtönzése. Megadott dallamokhoz variációk fűzése. Képekhez dallam és ritmus társítása.</p> <p>Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése nagymozgással, reláció térbeli mutatásával, kézzel. A tanult dalokból a hétfokú hangkészlethez kapcsolódó, új relációk kiemelésének képessége. Rögtönzés pentaton, pentachord, hexachord és diatonikus hangkészletben. Átmenet nélküli, vagy átmenettel történő dinamikai változások (forte, piano, crescendo, decrescendo) érzékeltetése kreatív gyakorlatokkal.</p>		<p>Magyar / szerb nyelv és irodalom: mondatszerkezetek – kérdés és felelet. Nyelvi/zenei szólánc.</p> <p>Dráma és tánc: önkifejezés erősítése, néptánc. Tánclépés-kombinációk.</p> <p>Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.</p>

<p>Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.</p> <p>Zenei memória fejlesztése: Játékos memóriagyakorlatok megadott ritmus- és dallamfordulatokkal. Ritmikai készség fejlesztése: Tempó, metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása testhangszerekkel, ritmushangszerekkel. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel. Ritmus-osztinátó, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmus-memoriter. Komplex mozgásfejlesztés tánclépésekkel, a ritmus változatos megszólaltatásával. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Gyors, lassú és tempóváltás érzékeltetése. Többszólamú ritmusimprovizáció.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ütemfajták: 3/4 és 4/4. Zenei forma: nyitás-zárás, kérdés-felelet. Dinamikát jelölő zenei kifejezések (forte, piano, crescendo, decrescendo). Pentaton, pentachord, hexachord, diatonikus hangkészletek.</p>

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti ismeretek	Óra keret: 5
Előzetes tudás	<p>Lapról olvasási készség, belső hallás. A zenei notáció ismerete a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése betűkottáról, hangjegyről, kézjelről, és hangoztatásuk ritmusnevekkel, szolmizálva.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Daltanulás jelrendszeréről. A fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeinek elsajátítása. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról és hangjegyről. A belső hallás segítségével olvasott kottakép azonosítása a jelölt dallammal (népdallal, népdalsorral, dallammotívummal).</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában történik.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: Mérőütés. Ritmikai elemek elnevezése, gyakorlóneve és jele: önálló nyolcadérték (ti) és szünete (szü), szinkópa, nyújtott ritmus (táj-ti/tám-ti), éles ritmus (ti-táj/ti-tám), pontozott fél (tá-á-á), pontozott fél szünetértéke (szü-ü-ün), egész érték (tá-á-á-á), egész értékű szünet (szü-ü-ü-ün). A notáció helyes alkalmazása. A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemegységek megkülönböztetése. Ütemmutatók, ütemfajták: 3/4 és 4/4.</p>		<p>Matematika: matematikai műveletek alkalmazása.</p>

<p>Dallami elemek: Új szolmizációs hangok: d'; f; t és t., A szolmizációs hangok kézjele, betűjele, a hangjegyek elhelyezése az ötvonalas rendszerben. A notáció helyes alkalmazása. A hétfokú hangsor dallamfordulatai.</p> <p>Felismerő kottaolvasás – kottaolvasás: Tanult dallam felismerése kottaképről. Éneklés szolmizálva, szöveggel. Kottakép olvasása belső hallás segítségével, majd szolmizálása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Az új ritmusok elnevezése (nyolcadérték; nyolcadszünet; szinkópa; nyújtott ritmus; éles ritmus; pontozott fél és szünetértéke, egész érték és szünetértéke;) és gyakorlóneve (ti; szü; szinkópa; táj-ti/tám-ti; ti-táj/ti-tám; tá-á-á; szü-ü-ün; tá-á-á; szü-ü-ün). 3/4-es és 4/4-es ütem.</p> <p>Az új dallami elemek szolmizációs neve (d'; f; t és t.), kézjele, betűjele.</p>

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei befogadás I. A befogadói kompetenciák fejlesztése	Óra keret: 4
Előzetes tudás	<p>A zenére való figyelés képessége. Többszólamú hallás készsége és elemi formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, meglévő és fejlődő hangszínhallás. A zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A zenehallgatásra irányuló figyelem képességének további fejlesztése. A hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése. Zenei karakterek, hangulatok felismerése és meghatározása. A zenei emlékezet, a zenei fantázia fejlesztése.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A figyelem képességének fejlesztése: A figyelem időtartamának növelése hosszabb zenehallgatási anyag segítségével. Zenei megfigyelésre koncentrálnó feladatok.</p> <p>A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: Az élő zene és a gépzene hangzásának megkülönböztetése. Szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar hangzásának megkülönböztetése. Gyermekkórus, nőikar, férfikar, vegyeskar hangszíneinek megkülönböztetése. Hangszínhallás további fejlesztése új hangszerek megfigyeléséhez kapcsolódóan: tekerő, duda, oboa, klarinét, kürt, trombita, üstdob. Ritmushangszerek kezelése. Tanult dalok felismerése különböző hangszerek megszólaltatásában.</p> <p>Intellektuális munka: A formaérzék fejlesztése, zenei elemzés a következő fogalmak használatával: azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció) és különbözőség. Egyszerű forma ábrázolása formaképpel vagy rajzzal. Különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése és</p>		<p>Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p>Vizuális kultúra: arányok, formák megfigyelése; szimmetria, aszimmetria; hangszerkészítés, bábkészítés.</p>

<p>magyarázata. Ellentétpárok felismerése: staccato-legato, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, szóló-együttes. A dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb). A zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).</p> <p>Népzene: Egyszerű népi hangszerek (dobok, sípok, húros hangszerek) készítése. Néptánc-dialektusok.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ellentétpárok: staccato-legato, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, szólókórus, szólóhangszer-zenekar. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció), különbözőség. Új hangszerek: tekerő, duda, oboa, klarinét, kürt, trombita, üstdob. Gyermekkar, nőikar, férfikar, vegyeskar.</p>

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Óra keret: 4
Előzetes tudás	<p>A tanulók rendelkeznek alapvető hangszínhallással. Képesek társaikkal együtt figyelmesen zenét hallgatni. Különbséget tesznek az eltérő zenei karakterek között. Megkülönböztetik a furulya, citera, zongora, hegedű, fuvola, fagott, gitár, dob, triangulum, réztányér, a testhangszerek és az emberi hang hangszínét. Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit. Szívesen és örömmel hallgatják újra, és dramatizálják a meghallgatott zeneműveket.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Zeneművek jellegének, karakterének megkülönböztetése az ismétlődő zenehallgatások során. Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyag segítségével, valamint azok vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása. Cselekményes és programzene feldolgozása, a szereplők jellemének zenei eszközökkel történő azonosítása.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>ZENEHALLGATÁSI ANYAG Az osztály énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan:</p> <p>Népzene: A tanult népdalok, hangszeres népzene felvételei, népi hangszerek megismertetése felvételtől, lehetőség szerint élőzenei bemutatásban is. Forrás: Kallós Archívum, Bartók Archívum, Pátria CD-rom, Magyar Népzenei Antológia DVD-rom, Magyar Népzene 1-2. (szerk. Rajeczky Benjamin), Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje – CD melléklet 1-10. stb.</p> <p>Cselekményes zene, programzene, daljáték (DVD, illetve videofelvételekről): Kodály Z.: Hány János Prokofjev, Sz.: Péter és a farkas Saint-Saëns, C.: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux) –</p>	<p>Magyar / szerb nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, cselekménye, szereplők jellemábrázolása.</p> <p>Dráma és tánc: cselekményes zenék, programzenék dramatizált megjelenítése, pl. bábozás, pantomim.</p> <p>Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>	

<p>részletek Smetana, B.: Moldva a „Hazám” ciklusból</p> <p>Különböző stíluskorszakokból válogatott művek: Régi magyar táncok (Kájoni- és Vietoris-kódex) Lasso, O.: A visszhang (O la! O che bon eco!) Madrigálok – szabadon válogatva Händel, G. F.: Vízi zene, D-dúr szvit Allegro tétel Vivaldi, A.: A négy évszak – részletek Mozart, W. A.: A dúr szonáta, III. tétel Alla Turca Chopin, F.: „Esőcsepp” prelüd Liszt F.: A Villa d’Este szökőkútjai Bartók B.: Gyermek- és nőikarok – Cipósütés; Lánycsúfoló; Legénycsúfoló Bartók B.: Mikrokozmosz - részletek Bartók B.: Negyvennégy duó két hegedűre – részletek Kodály Z.: Gyermek- és nőikarok – Túrót eszik a cigány; Lengyel László; Karácsonyi pásztortánc; Angyalok és pásztorok; Gergely-járás; Pünkösdlő; Esti dal (gyermek/nőikari, vegyeskari és férfikari változat) Stevan Mokranjac: Rukoveti Himna Boze pravde Svetosavska himna</p> <p>A zenehallgatás történhet élő zenei bemutatással, vagy felvételtől (audio, video). A felsorolás a minimális követelményeket határozza meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása alapján bővíthető. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.</p>	

Tematikai egység Fejlesztési cél	Zenei reprodukció IV. –Éneklés (Ki mi tud?- Vetélkedő)	Óra keret: 1
Előzetes tudás	Az előző osztályokban tanult dalok éneklése megfelelő tempóban, tiszta intonációval, szép hangon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az éneklési készség folyamatos fejlesztése. A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. Dalkincs bővítése hallás utáni tanítással.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamon ciklus végén

Képesek a tanulók 60 népdalt, műzenei idézetet emlékezetből, a-e' hangterjedelemben csoportosan, a népdalokat több versszakkal, csokorba rendezve is előadni.

Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új dalokat megfelelő előkészítést követően, hallás után és jelrendszerről megtanulni.

Többszólamú éneklési készségük fejlődik. Képesek csoportosan ismert dalokat ritmus oszcinatóval énekelni, és egyszerű kétszólamú darabokat, kánonokat megszólaltatni.

Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.

Felismerik, lejegyzik és megszólaltatják a tanult zenei elemeket (metrum, dinamikai jelzések, ritmus, dallam).

Az ismert dalokat olvassák kézijelről, betűkottáról, hangjegyről és emlékezetből szolmizálják.

Szolmizálva éneklük a tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézijelről, betűkottáról és hangjegyről. Megfelelő előkészítés után hasonló dallamfordulatokat rögtönöznek.

Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.

Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség) felismerik és meg tudják fogalmazni.

Fejlődik hangszínhallásuk. Megkülönböztetik a tekerő, duda, oboa, klarinét, kürt, trombita, üstdob, a gyermekkar, nőikar, férfikar, vegyeskar hangszínét. Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit. Különbséget tesznek szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar hangzása között.

Zenehallgatásuk tudatos, figyelmesen hallgatják a zeneműveket. A zenehallgatásra kiválasztott művek közül 4-5 alkotást/műrészletet ismernek.

Tárgyi feltételek:

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz Ötvonalas tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektorral
- Hangtár
- Kottatár